Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2025/3473

16.7.2025

Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών ενόψει του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου Άρθρο 46 παράγραφος 3 στοιχείο β)

(C/2025/3473)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕτΠ)

Ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ σε σταυροδρόμι

1. Χαιρετίζει την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να έχει έναν πιο εστιασμένο, περισσότερο βασισμένο σε πολιτικές, απλούστερο και πιο ευέλικτο προϋπολογισμό με μεγαλύτερο αντίκτυπο, όπως περιγράφεται στην ανακοίνωση σχετικά με την πορεία προς το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), καθώς και την έναρξη δημόσιας διαβούλευσης σε επίπεδο ΕΕ.

2. Επισημαίνει ότι πολλές πρόσφατες εκθέσεις (Letta, Draghi, Niinistö) υπογραμμίζουν ότι η ΕΕ πάσχει από **τεράστια ανεπάρκεια επενδύσεων όσον αφορά την εκπλήρωση των αυξανόμενων φιλοδοξιών της**, από την ανθεκτικότητα των πολιτών και έναντι της κλιματικής αλλαγής, την ασφάλεια, την άμυνα και τη στρατιωτική προετοιμασία/ετοιμότητα έως την ανάγκη ανάκτησης της ανταγωνιστικότητας και επίτευξης των πράσινων και ψηφιακών στόχων της. Υπογραμμίζει ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες αντιλαμβάνονται την καθοριστική λειτουργία που επιτελούν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής μιας ανταγωνιστικής ΕΕ.

3. Υποστηρίζει σθεναρά ότι οι νέες προτεραιότητες πρέπει να συνεπάγονται νέα χρηματοδότηση, δεδομένου ότι οι ανάγκες της πολιτικής συνοχής, που χρηματοδοτούνται από τα ισχύοντα ενωσιακά προγράμματα, εξακολουθούν να υφίστανται και θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα. Επομένως, καλεί επειγόντως **την ΕΕ να εφοδιαστεί με επαρκή χρηματοδοτικά μέσα** προκειμένου να επιτύχει τους εξαιρετικά σημαντικούς νέους στόχους της σε μια δύσκολη γεωπολιτική συγκυρία, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις μακροχρόνιες προτεραιότητές της και τους στόχους της Συνθήκης.

4. Πιστεύει ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα πρέπει να χρηματοδοτείται όλο και περισσότερο από **νέες πηγές χρηματοδότησης που παρατίθενται στον οδικό χάρτη για τους ιδίους πόρους** [1], και παροτρύνει το Συμβούλιο να καταλήξει σε συμφωνία, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, επί της δέσμης προτάσεων που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

5. Ζητεί να καταβληθεί επιπρόσθετη προσπάθεια για την προσαρμογή των δημόσιων δαπανών στην ΕΕ. Οι Ευρωπαίοι πρέπει να αντιλαμβάνονται σαφώς ότι η διαχείριση των πόρων τους γίνεται με τη μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα και ότι τα όργανα της ΕΕ δρουν με φειδώ και αποτελεσματικά. Ως εκ τούτου, προτού γίνει ανοιχτά λόγος για νέους πρόσθετους πόρους με σκοπό την αύξηση των εσόδων, πρέπει τα όργανα της ΕΕ να αποδείξουν ότι είναι φειδωλά.

Ένα ΠΔΠ για την περίοδο μετά το 2027 καταρτισμένο σε συνεργασία με τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ως στρατηγικούς εταίρους

6. Τονίζει ότι το ΠΔΠ μετά το 2027 πρέπει να αντικατοπτρίζει την αρχή της **ενεργού επικουρικότητας και να λαμβάνει υπόψη τη βελτίωση της νομοθεσίας**. Φρονεί δε ότι μπορεί να αποτελέσει την έκφραση μιας **νέας νοοτροπίας εμπιστοσύνης**, στην οποία οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) θεωρούνται αξιόπιστοι και απαραίτητοι εταίροι για την υλοποίηση του στρατηγικού θεματολογίου της ΕΕ λόγω της μοναδικής τους κατανόησης των τοπικών επενδυτικών αναγκών.

7. Αντιτίθεται, ως εκ τούτου, σε κάθε άμεσο ή έμμεσο μέτρο συγκέντρωσης στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής και είναι πρόθυμη να διερευνήσει κάθε νομικό μέσο, ιδίως στο βάσει του Πρωτοκόλλου αριθ. 2 σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ, με σκοπό να εμποδίσει κάθε προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση. Τάσσεται υπέρ της θέσπισης περισσότερων νομικών εγγυήσεων στο πλαίσιο για την περίοδο μετά το 2027, ώστε να διασφαλιστεί μεγαλύτερη αποκέντρωση και πλήρης συμμετοχή των ΟΤΑ στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Εν προκειμένω, επικροτεί τη δημόσια δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι οι προτεραιότητες της ΕΕ πρέπει να καθορίζονται και να υλοποιούνται από κοινού με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες που διαμορφώνουν τις επιτόπιες επενδύσεις. Συγκεκριμένα, το εν λόγω ενιαίο εθνικό σχέδιο πρέπει να αποτελέσει θέμα διαπραγμάτευσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του εκάστοτε κράτους μέλους και περιφέρειας. Η εμπειρία από τον Μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έχει καταδείξει ότι ο κεντρικός προγραμματισμός καθιστά τον σχεδιασμό πιο δύσκαμπτο, θέτει στόχους ασύνδετους με αυτούς των περιφερειακών αναγκών και καθιστά αδύνατη τη μεταφορά πόρων από μη ζητηθέντα έργα σε άλλα επιτυχή.

[1] Διοργανική συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση καθώς και τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου ενός οδικού χάρτη για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων Διοργανική συμφωνία της 16ης Δεκεμβρίου 2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου ενός οδικού χάρτη για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων (ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 28).

8. Τονίζει ότι η **πλήρης και ορθή εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης** προϋποθέτει ταυτόχρονη και τρισδιάστατη εφαρμογή: οριζόντια (με τη συμμετοχή όλων των σχετικών εταίρων του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικοοικονομικών ιθυνόντων), κάθετη (μέσω μιας πραγματικά πολυεπίπεδης διακυβέρνησης που θα διασφαλίζει την ενεργό συμμετοχή όλων των διοικητικών επιπέδων και δη των ΟΤΑ) και τοπικά (μέσω συνεκτικού του συντονισμού και των συνεργειών όλων των προγραμμάτων της ΕΕ στην ίδια γεωγραφική περιοχή, με την αποφυγή της περιχαράκωσης και την ενίσχυση της ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης).

9. Διαπιστώνει με ανησυχία ότι η χρήση του «εργαλείου συντονισμού της ανταγωνιστικότητας» ή της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου **ως μηχανισμών καθοδήγησης για τη σύνδεση των προτεραιοτήτων της ΕΕ με τον προϋπολογισμό της** θα μπορούσε να οδηγήσει σε περαιτέρω συγκέντρωση και παράκαμψη των ΟΤΑ, υπονομεύοντας την τοπική οικειοποίηση και, ως εκ τούτου, τον βαθμό εφαρμογής. Επαναλαμβάνει το αίτημα που έχει διατυπώσει και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ως προς τη θέσπιση κώδικα δεοντολογίας για τη συμμετοχή των ΟΤΑ στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Πρέπει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο να καταστεί πιο διαφανές, συμπεριληπτικό και δημοκρατικό μέσω της συμμετοχής των ΟΤΑ.

10. Εμμένει στη θέση της ότι ένα **ευρωπαϊκό σύμφωνο εταιρικής σχέσης**, όπως ορίζεται σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕτΠ ([2]), πρέπει να αποτελεί δεσμευτικό και στρατηγικό βοήθημα αποτελεσματικής τήρησης της αρχής της εταιρικής σχέσης και επίτευξης συνεργειών μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ και της χρηματοδοτικής δράσης της ΕΕ.

11. Καλεί την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίσει ρητά τόσο τις ιδιαιτερότητες των ΟΤΑ**, που είναι πολύ παραπάνω από απλοί ενδιαφερόμενοι φορείς ή δικαιούχοι κονδυλίων της ΕΕ όσο και την ευρωπαϊκή τοπική συνεργασία ως προτεραιότητα και ενσάρκωση της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας, και να την ενισχύσει στο επόμενο ΠΔΠ ([3]), καθότι διαφορετικά εμποδίζεται η ικανότητα των ΟΤΑ να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ. Οι ιδιαίτερα μειονεκτικές από γεωγραφική και οικονομική άποψη περιφέρειες, των οποίων ο πληθυσμός φθίνει αριθμητικά, πολύ συχνά δεν διαθέτουν τους πόρους και/ή τη διοικητική ικανότητα για την υλοποίηση αυτών των στόχων.

12. Πιστεύει ότι οι αρμόδιοι ΟΤΑ πρέπει να αναγνωρίζονται ρητά στον Δημοσιονομικό Κανονισμό και να συμμετέχουν συστηματικά στον προγραμματισμό, τη διάθεση και την εποπτεία διάθεσης όλων των κονδυλίων της ΕΕ που αφορούν την περιφέρεια, συμπεριλαμβανομένων όσων κονδυλίων τελούν υπό άμεση διαχείριση ([4]).

13. Επιμένει ότι το βασικό ζητούμενο **παραμένει ο σχεδιασμός και οι μηχανισμοί υλοποίησης των διαφόρων πολυετών δημοσιονομικών προγραμμάτων που είναι ενσωματωμένα στο ΠΔΠ**. Υποστηρίζει δε ότι ο αριθμός των προγραμμάτων σε όλες τις μορφές διαχείρισης δεν θα πρέπει να προκαθορίζεται τεχνητά εκ των προτέρων, αλλά μάλλον να αναπτύσσεται σύμφωνα με το κατάλληλο πλαίσιο πολιτικής και το βέλτιστο τοπικό επίπεδο, με παράλληλη αποφυγή του πολλαπλασιασμού των προγραμμάτων και των δημοσιονομικών πρωτοβουλιών.

14. Συμμερίζεται την **ανάγκη ενοποίησης των προγραμμάτων, εφόσον αυτό μειώνει αποτελεσματικά** τις επικαλύψεις και συμβάλλει στην πραγματική απλούστευση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, με βάση τις ανάγκες και τις ικανότητες των δικαιούχων.

15. Πιστεύει ότι το επόμενο ΠΔΠ θα πρέπει να διευκολύνει περαιτέρω **τον συνδυασμό, τον συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα των πολυετών προγραμμάτων, καθώς και τις συνέργειες μεταξύ περιφερειακών, εθνικών και ενωσιακών πολιτικών και πηγών χρηματοδότησης**, προκειμένου να ενισχυθεί ο συνολικός αντίκτυπος και η συνοχή της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ.

16. Τονίζει ότι το ΠΔΠ δεν πρέπει να χρηματοδοτεί έργα ή μέτρα που έρχονται σε αντίθεση με τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της ΕΕ ή τους μακροπρόθεσμους πολιτικούς στόχους της, όπως η κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, και ζητεί ισχυρές δικλείδες ασφαλείας για την επίτευξη της συνέπειας μεταξύ όλων των χρηματοδοτικών μέσων.

([2]) COTER-VII/030 «Το μέλλον της πολιτικής συνοχής μετά το 2027», εισηγητές: Emil Boc (RO/EPP) και Vasco Alves Cordeiro (PT/PES), που εγκρίθηκε από την Ολομέλεια στις 29 Νοεμβρίου 2023 (ΕΕ C, C/2024/1041, 9.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1041/oj) και COTER-VII/41 «Προϋπολογισμός της ΕΕ και τοποκεντρικές πολιτικές: προτάσεις για νέους μηχανισμούς σχεδιασμού και υλοποίησης στο ΠΔΠ μετά το 2027», εισηγήτρια: Marie-Antoinette Maupertuis (FR/EA), εγκρίθηκε από την Ολομέλεια στις 19 Νοεμβρίου 2024 (ΕΕ C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj).

([3]) Βλ. σημείο 52 της γνωμοδότησης COTER-VII/040 (ΕΕ C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj).

([4]) COTER-VII/041 «Προϋπολογισμός της ΕΕ και τοποκεντρικές πολιτικές: προτάσεις για νέους μηχανισμούς σχεδιασμού και υλοποίησης στο ΠΔΠ μετά το 2027», εισηγήτρια: Marie-Antoinette Maupertuis (FR/EA), εγκρίθηκε από την Ολομέλεια στις 19 Νοεμβρίου 2024 (ΕΕ C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj).

17. Η εναρμόνιση των κανόνων για τα Ταμεία σε ένα **ενιαίο πλαίσιο μπορεί να είναι επωφελής, ανεξάρτητα από τον αριθμό των Ταμείων, υπό την προϋπόθεση ότι η εναρμόνιση δεν επηρεάζει την πολυεπίπεδη άσκηση της μελλοντικής πολιτικής συνοχής**.

18. Επισημαίνει ότι η **εφαρμογή μιας προσέγγισης πιο ανεπτυγμένης και προσανατολισμένης στα αποτελέσματα στο επόμενο ΠΔΠ** απαιτεί μια άρτια, εμπεριστατωμένη και προσανατολισμένη στα αποτελέσματα διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων βασισμένη στην καλύτερη συλλογή, ανάλυση και αξιολόγηση δεδομένων σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι η κατά τόπους πολυμορφία αποτυπώνεται στους επενδυτικούς στόχους και τους δείκτες αξιολόγησης, καθώς και στην ενσωμάτωση της στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών και την πρόκριση δυναμικών και με γνώμονα κάθε τόπο οικοσυστημάτων καινοτομίας στον προγραμματισμό. Υπογραμμίζει ότι οι ΟΤΑ δεν πρέπει να είναι υπόλογοι για τη μη επίτευξη των εθνικών στόχων, ιδίως όταν δεν διαθέτουν τις απαραίτητες αρμοδιότητες, πόρους ή εξουσίες λήψης αποφάσεων για να επηρεάζουν τα αποτελέσματα.

19. Τάσσεται κατά μιας προσέγγισης σύμφωνα με την οποία η **επιτάχυνση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ** θα ήταν ο κύριος στόχος και διαπιστώνει με απογοήτευση την απότομη αύξηση του ποσοστού των πολυετών δημοσιονομικών προγραμμάτων με υδροκέφαλη διαχείριση υπό το ΠΔΠ 2021-2027. Επίσης, υπογραμμίζει ότι, έως το τέλος των περιόδων προγραμματισμού, δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην εκτέλεση του προϋπολογισμού μεταξύ των κονδυλίων υπό επιμερισμένη διαχείριση και αυτών υπό άμεση διαχείριση, παρά το γεγονός ότι τα κονδύλια υπό επιμερισμένη διαχείριση έχουν διαφορετικό χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

20. Φρονεί πως στο επόμενο ΠΔΠ θα πρέπει να αξιολογούνται και να καθορίζονται τα κατάλληλα **μέσα και κίνητρα για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων, την ανάπτυξη συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να μοχλευθεί η χρηματοδότηση της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων πολιτικής**. Καλεί δε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει διεξοδική αξιολόγηση των διαφόρων ειδών συνδυαστικών μηχανισμών που έχουν εφαρμοστεί μέχρι στιγμής, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την προσβασιμότητα και τον αντίκτυπό τους για όλους τους τύπους ΟΤΑ.

Ένα νέο ΠΔΠ βασισμένο σε διαθεματικές αρχές με συνεκτίμηση της τοπικής πραγματικότητας

21. Επικροτεί την εισαγωγή **διαθεματικών αρχών σε όλα τα ταμεία** υπό το ισχύον ΠΔΠ της περιόδου 2021-2027 (κλίμα, βιοποικιλότητα, φύλο, ΣΒΑ), πιστεύει ωστόσο ότι η μέτρηση του αντικτύπου των αρχών αυτών στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω. Ζητεί να συνεχιστεί η αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» και να θεσπιστούν σαφή μέτρα για τον εντοπισμό και την πρόληψη μεθοδεύσεων προβολής ψευδοοικολογικής ταυτότητας κατά την εκτέλεση των χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ.

22. Επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωσης, η «οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή» αποτελεί θεμελιώδη στόχο της ΕΕ. Υπογραμμίζει ότι, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει στη δημόσια συζήτηση την αρχή της «**μη υπονόμευσης της συνοχής**», μέχρι στιγμής δεν την έχει θέσει σε εφαρμογή. Εισηγείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να χρησιμοποιεί συστηματικά εκτιμήσεις εδαφικού αντικτύπου και αγροτική θωράκιση και να εφαρμόζει πάγια διαθεματικές αρχές, όπως η ισότητα των φύλων και η απαγόρευση των διακρίσεων, κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολυετών χρηματοδοτικών προγραμμάτων για την περίοδο μετά το 2027.

23. Συμφωνεί με την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι δεν θα πρέπει να δαπανάται ούτε ένα ευρώ για δραστηριότητες στις οποίες δεν διασφαλίζονται **οι αρχές του κράτους δικαίου ή η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ**. Εμμένει δε στην αυστηρή εφαρμογή του κανονισμού για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου [κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 ([5])], και ιδίως των διατάξεων του άρθρου 5 παράγραφος 2, βάσει των οποίων οι αρχές των κρατών μελών οφείλουν να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τα προγράμματα που επηρεάζονται από την αναστολή της χρηματοδότησης της ΕΕ, προστατεύοντας έτσι τους τελικούς δικαιούχους σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Εν προκειμένω, επιμένει ότι η κατοχύρωση των αρχών του κράτους δικαίου και η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ είναι στην πραγματικότητα οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, καθότι όσο υψηλότερα είναι τα δημοκρατικά πρότυπα των κρατών μελών, τόσο μεγαλύτερες είναι οι εγγυήσεις για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

Ευελιξία του ΠΔΠ μετά το 2027

24. Συμμερίζεται τη γενική εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι ο **προϋπολογισμός της ΕΕ πρέπει να είναι πιο ευέλικτος ώστε να ανταποκρίνεται** ταχύτερα σε απρόβλεπτα γεγονότα και μεταβαλλόμενες πολιτικές προτεραιότητες. Υπογραμμίζει, ωστόσο, ότι η μεγαλύτερη ευελιξία πρέπει να συμβαδίζει με τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την έγκαιρη συμμετοχή των ΟΤΑ, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι απαντήσεις παραμένουν τοπικά ισορροπημένες.

([5]) Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2020 περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητος για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης (ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 1).

25. Συμφωνεί ότι πρέπει να επανεξεταστούν οι υφιστάμενοι ενσωματωμένοι μηχανισμοί ευελιξίας τόσο στο επίπεδο του ίδιου του κανονισμού για το ΠΔΠ όσο και στο επίπεδο κάθε πολυετούς προγράμματος (κατά περίπτωση).

26. Προτείνει, ως εκ τούτου, να ενσωματωθεί εξαρχής στον κανονισμό για το ΠΔΠ ένα **μεγαλύτερο ταμείο έκτακτης ανάγκης και ένα αυξημένο γενικό αποθεματικό ευελιξίας** για την απορρόφηση απρόβλεπτων κλυδωνισμών και την αντίδραση στις δυσκολίες που ανακύπτουν. Εν προκειμένω, υπογραμμίζει ότι η πολιτική συνοχής πρέπει να παραμείνει επικεντρωμένη στους μακροπρόθεσμους αναπτυξιακούς στόχους της και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως μέσο διαχείρισης κρίσεων.

27. Υπογραμμίζει ότι, η ανταπόκριση σε απρόσμενους κλυδωνισμούς και νέες προκλήσεις δεν πρέπει να γίνεται με τη χρήση των πόρων **από υφιστάμενες πολιτικές και ταμεία, όπως η πολιτική συνοχής και η γεωργική πολιτική, ως μεταβλητές προσαρμογής (όπως συμβαίνει επί του παρόντος)**, κάτι που δυσχεραίνει την επίτευξη των στόχων τους που βασίζονται στη Συνθήκη και τη ρυθμιστική σταθερότητα εις βάρος των διαχειριστικών αρχών και των δικαιούχων.

28. Συμφωνεί ότι, λαμβανομένου υπόψη του γεωπολιτικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να βρεθεί νέα ισορροπία **μεταξύ ευελιξίας και σταθερότητας υπό το ΠΔΠ**, δηλώνει δε ανοιχτή σε καινοτόμες λύσεις, εφόσον διατηρούνται τα προγράμματα που υποστηρίζουν μακροπρόθεσμες επενδύσεις και στόχους και δεν υπόκεινται σε συνεχείς νομοθετικές αλλαγές και αναπροσαρμογές της χρήσης τους.

Από κοινού διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος: συνοχή για μια ανταγωνιστική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη ([6])

29. Ζητεί η **πολιτική συνοχής να παραμείνει θεμελιώδης πυλώνας του αναπτυξιακού μοντέλου της ΕΕ** και της βασικής μακροπρόθεσμης, αποκεντρωμένης επενδυτικής πολιτικής για όλες τις περιφέρειες στο ΠΔΠ μετά το 2027, με αυξημένα χρηματοδοτικά κονδύλια σε πραγματικούς όρους συγκριτικά με εκείνα του τρέχοντος ΠΔΠ. Τονίζει ότι οι προτεραιότητές της ήταν ανέκαθεν ευθυγραμμισμένες με τις συνολικές προτεραιότητες της ΕΕ. Επαναλαμβάνει τις προηγούμενες προτάσεις της για μια διεξοδική μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής, με μέλημα να ενισχυθεί ο μακρόπνοος χαρακτήρας της χωρίς να τεθούν υπό αμφισβήτηση οι βασικές αρχές της. Υπογραμμίζει δε ότι η άσκηση της πολιτικής συνοχής υπόκειται ήδη σε ένα πολύ εξελιγμένο πλαίσιο επιδόσεων, και πιστεύει ότι η προσέγγιση που βασίζεται στις επιδόσεις και αποσκοπεί την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας και της βιώσιμης προόδου μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω, έτσι ώστε η πολιτική να καταστεί ακόμη πιο ουσιώδης, αποδοτική και αποτελεσματική, συνδυάζοντας την τοπική της διάσταση με τη μεγαλύτερη έμφαση στα αποτελέσματα ([7]).

30. Επισημαίνει ότι άλλοι σημαντικοί παγκόσμιοι παράγοντες ενέκριναν πρόσφατα **τοποκεντρικές πολιτικές μεγάλης κλίμακας για την ενίσχυση των βιομηχανιών τους**. Πιστεύει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να βασιστεί σε πρόσφατες πρωτοβουλίες του ΟΟΣΑ, όπως οι *τοποκεντρικές πολιτικές για το μέλλον* και η *σύσταση του Συμβουλίου του ΟΟΣΑ σχετικά με αποτελεσματικές δημόσιες επενδύσεις σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης* ([8]), για την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες επενδύσεις σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, την αποτελεσματική αποκέντρωση και τον σχεδιασμό κατευθυντήριων γραμμών για αποτελεσματική τοποκεντρική και ανθεκτική στο μέλλον χρηματοδότηση.

31. Θεωρεί απαραίτητο το ΠΔΠ και τα χρηματοδοτικά μέσα της κοινής πολιτικής να επικεντρωθούν στους τομείς στους οποίους μπορεί να δημιουργηθεί υψηλό επίπεδο ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας. Εν προκειμένω, επισημαίνει ότι τα προγράμματα διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη δημιουργία ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας.

32. Υπογραμμίζει την ανάγκη εντατικοποίησης της προσπάθειας για τη **δημιουργία οικοσυστημάτων έρευνας και καινοτομίας κατά τόπους** με σκοπό την υποστήριξη της εξάλειψης των ανισοτήτων καινοτομίας και τη γεφύρωση του χάσματος καινοτομίας τόσο εντός της Ευρώπης όσο και μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ, αλλά και με την Κίνα και άλλες αναδυόμενες περιοχές. Τονίζει την ανάγκη για μια διαφοροποιημένη προσέγγιση με βάση τις ανάγκες κάθε περιφέρειας που θα στηρίζει την αριστεία και θα παρέχει δομική υποστήριξη. Τονίζει τη σημασία της διατήρησης της αποδεδειγμένης ανταγωνιστικής διαδικασίας με βάση την αρχή της αριστείας για τη χρηματοδότησης της έρευνας στην ΕΕ. Τονίζει την ανάγκη ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ να επενδύει σε έξυπνα προγράμματα που αποσκοπούν στη στήριξη της δημιουργίας ευημερουσών τοπικών και περιφερειακών οικονομιών, με βάση διαπεριφερειακές βιομηχανικές αξιακές αλυσίδες και ενισχυμένα περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας. Εν προκειμένω, επισημαίνει ότι οι «στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης» (S3/S4) αποτελούν ισχυρό φορέα αριστείας στα περιφερειακά και τοπικά οικοσυστήματα καινοτομίας, και ότι ο στρατηγικός προγραμματισμός της υποστήριξης της έρευνας και καινοτομίας στην Ευρώπη πρέπει να οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη αλληλεπίδραση με τις στρατηγικές αυτές. Επισημαίνει δε την ανάγκη ειδικής υποστήριξης για την αναβάθμιση της αγοράς και της υιοθέτησης βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής (όπως τα προϊόντα μη ρυπογόνου τεχνολογίας) και καινοτόμων υλικών στην κυκλική οικονομία.

([6]) Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου για το μέλλον της πολιτικής συνοχής, https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/c6e97287-cee3-11ee-b9d9-01aa75ed71a1.

([7]) COTER-VII/40 «Μια ανανεωμένη πολιτική συνοχής μετά το 2027 που δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο», συνεισηγητές: Emil Boc (RO/EPP) – Vasco Alves Cordeiro (PT/PES), εγκρίθηκε από την Ολομέλεια στις 20 Νοεμβρίου 2024.

([8]) https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0402.

33. Υπενθυμίζει τη συνεχιζόμενη ανάγκη για ισχυρά και φιλόδοξα μέσα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα, του LIFE και των προγραμμάτων προενταξιακής βοήθειας ως μέρος του μελλοντοστρεφούς ΠΔΠ, έτσι ώστε η ΕΕ να συνεχίσει να πορεύεται προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, με παράλληλη μέριμνα ότι όλοι οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και οι τόποι θα λαμβάνουν επαρκή βοήθεια κατά τη μετάβαση.

34. Επιπλέον, τονίζει την καίρια σημασία της έρευνας και της καινοτομίας στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, όπως καταδεικνύεται διαρκώς εδώ και τέσσερις δεκαετίες στα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία. **Ζητεί ένα αυτόνομο πρόγραμμα του 10ου πρόγραμμα-πλαίσιο με αυξημένο προϋπολογισμό και υποστήριξη των περιφερειακών οικοσυστημάτων**, που θα δίνει προτεραιότητα στην ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ΕΧΕ) μέσω της συνεχούς ανάπτυξης συναφών κόμβων, της ελεύθερης κυκλοφορίας των ερευνητών και της διαρθρωμένης συμμετοχής των ΟΤΑ στη διαχείριση του ΕΧΕ, ιδίως μέσω του ομώνυμου φόρουμ. Τάσσεται υπέρ της προώθησης της καινοτομίας και των διασυνοριακών συνεργασιών, με την τήρηση της αρχής της έξυπνης εξειδίκευσης (S3) και των συνεργειών της με άλλα ταμεία της ΕΕ.

35. Υποστηρίζει το αίτημα που απηύθυνε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ([9]) για τη σημαντική βελτίωση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των αποστολών της ΕΕ, όπως η αποστολή για κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις. Τονίζει ότι στο πλαίσιο της τρέχουσας προσέγγισης δεν δίνεται επαρκής έμφαση στην ανάπτυξη ρηξικέλευθων ιδεών έρευνας και ανάπτυξης «από τη βάση προς την κορυφή» και ότι οι αποστολές της ΕΕ πρέπει να μετατοπιστούν προς την κατεύθυνση της τόνωσης της δημιουργικότητας, του πειραματισμού και των καινοτόμων ερευνητικών προγραμμάτων που θα δώσουν ριζικές λύσεις στις οξύτατες κοινωνικές προκλήσεις. Τονίζει ότι η ενεργός συμμετοχή των ΟΤΑ έχει καίρια σημασία για την επιτυχία των αποστολών της ΕΕ, δεδομένου του ρόλου που διαδραματίζουν οι ΟΤΑ στην εφαρμογή τοποκεντρικών λύσεων και στην ενεργοποίηση των τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων. Εφιστά την προσοχή στην ανάγκη εστίασης σε πρακτικά, μετρήσιμα αποτελέσματα, καθώς οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να δώσουν ώθηση στον συστημικό μετασχηματισμό, ενισχύοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ παγκοσμίως.

36. Ζητεί, όσον αφορά τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας ως ουσιώδους στοιχείου του επόμενου προϋπολογισμού της ΕΕ, τη συμπερίληψη των περιφερειών στον σχεδιασμό και τη διαχείριση του εν λόγω Ταμείου, δεδομένου ότι οι περιφερειακές αρχές αποτελούν πραγματικούς καταλύτες προγραμμάτων με μεγάλη κινητήρια δύναμη που δημιουργούν προστιθέμενη αξία.

37. Επισημαίνει ότι όλες οι περιοχές της ΕΕ βρίσκονται **εν μέσω τριπλής μετάβασης** (πράσινη, ψηφιακή και δημογραφική). Πιστεύει ότι το επόμενο ΠΔΠ πρέπει να βασίζεται σε μια **ολοκληρωμένη και ολιστική στρατηγική δίκαιης μετάβασης** προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τις ειδικές συνθήκες κάθε τομέα και να διαθέτει επαρκή χρηματοδότηση. Υπογραμμίζει τον ασύμμετρο αντίκτυπο αυτών των μεταβάσεων σε αυτοδιοικητικό επίπεδο και ζητεί την εξατομικευμένη και πρόσθετη υποστήριξη ιδίως όσων δήμων και περιφερειών εξαρτώνται από ενεργειοβόρες βιομηχανίες όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, και άλλων περιφερειών που δυσκολεύονται σε μεγάλο βαθμό κατά τη μετάβασή τους. Επίσης, τονίζει την ανάγκη να παρασχεθούν στους ΟΤΑ επαρκείς πόροι για την επιτόπια υλοποίηση.

38. Είναι πεπεισμένη ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ μπορεί να προσφέρει προστιθέμενη αξία για την πλήρη αξιοποίηση του επιχειρηματικού δυναμικού και των οφελών της αγοράς εργασίας από την καθαρή μετάβαση, αντιμετωπίζοντας ζητήματα όπως **η ανάπτυξη δεξιοτήτων (στοχευμένη επανειδίκευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων), η διά βίου μάθηση και οι θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας**. Επισημαίνει το γεγονός ότι αρκετές περιφέρειες της ΕΕ αντιμετωπίζουν **δημογραφικές δυσκολίες** (π.χ. η γήρανση του εργατικού δυναμικού, η αποδημία επιστημόνων και η μείωση του πληθυσμού) και υποστηρίζει την πρόταση «**ελευθερίας παραμονής**» που περιλαμβάνεται στην έκθεση Letta για την τόνωση της αύξησης επενδύσεων σε δημόσιες υπηρεσίες υπέρ της ευημερίας όλων. Επισημαίνει επίσης την καθοριστική σημασία άρτιων προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας για τη διευθέτηση αυτών των ζητημάτων στις παραμεθόριες περιοχές.

39. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίσει τις ελλείψεις των εθνικών σχεδίων εντός της **Κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ)**, οι οποίες έχουν οδηγήσει σε μικρότερη περιφερειακή έμφαση, μικρότερη προσαρμοστικότητα στις τοπικές διαφορές και μικρότερη ευελιξία για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων κρίσεων και συμβάντων. Υποστηρίζει σθεναρά την ανάγκη για μια αποκεντρωμένη και βιώσιμη ΚΓΠ μετά το 2027 με βάση περιφερειακές στρατηγικές για την επισιτιστική ασφάλεια και την αγροτική ανάπτυξη με αποτελεσματικές πράσινες και κοινωνικές προϋποθέσεις, που θα επιτρέπει παράλληλα σε όλους τους παραγωγούς να λαμβάνουν δίκαιη αμοιβή για την εργασία τους. Ζητεί δε να διατηρηθεί η σύνδεση μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα της ΚΓΠ με μέλημα τη διατήρηση της συνολικής συνέπειας.

40. Εμμένει στη θέση της ότι οι αρχές της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και της εταιρικής σχέσης θα πρέπει επίσης να τηρούνται σε δράσεις που σχετίζονται με **το άσυλο, τη μετανάστευση, την ένταξη και την εσωτερική ασφάλεια**. Πιστεύει ότι θα πρέπει να αυξηθούν οι πόροι για να καταστούν ασφαλέστερα τα εξωτερικά σύνορα και οι παραμεθόριες περιοχές της ΕΕ, και ζητεί να ενισχυθεί ο ρόλος των ΟΤΑ στο **Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης**, το οποίο θα πρέπει να είναι σχεδιασμένο κατά

([9]) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 11ης Μαρτίου 2025 σχετικά με την αξιολόγηση της υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» με γνώμονα την ενδιάμεση αξιολόγησή του και τις συστάσεις για το δέκατο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας (2024/2109 (INI)).

τρόπον ώστε να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που σχετίζονται με τη μετανάστευση και να στηρίζει την ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών μέσω αποτελεσματικών προσπαθειών προσαρμοσμένων στις τοπικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης κρίσεων, όταν είναι αναγκαίο. Αιτείται τη διεξαγωγή διαβούλευσης με τους ΟΤΑ κατά τον καθορισμό των προτεραιοτήτων και των δράσεων του θεματικού μέσου —ιδίως εκείνων που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή— με σκοπό τη συνδρομή των ΟΤΑ στο έργο της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών.

41. Τονίζει την ύψιστη σημασία της χρηματοδοτικής βοήθειας της ΕΕ προς τους **ΟΤΑ στις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες** για την αναβάθμιση των διοικητικών ικανοτήτων τους και, γενικότερα, των μέσων που στηρίζουν την **αποκεντρωμένη συνεργασία** στην εξωτερική δράση της ΕΕ.

42. Ζητεί η πολιτική συνοχής, ως αναπόσπαστο μέρος του ΠΔΠ, να εδράζεται σταθερά σε μια τοποκεντρική, πολυεπίπεδη προσέγγιση διακυβέρνησης, η οποία θα βασίζεται στις αρχές της επιμερισμένης διαχείρισης και της εταιρικής σχέσης. Παρότι υποστηρίζουμε τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενίσχυση της συμμετοχής του περιφερειακού επιπέδου μέσω εθνικών και περιφερειακών σχεδίων εταιρικής σχέσης, πρέπει να αντλήσουμε διδάγματα από τις ελλείψεις άλλων πρόσφατων μέσων —όπως ο *μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας* και το *Αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit*— από τα οποία οι περιφερειακές αρχές αποκλείστηκαν σε μεγάλο βαθμό. Η διασφάλιση της περιφερειακής συμμετοχής είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση της οικειοποίησης, της αποτελεσματικότητας και του τοπικού αντικτύπου.

Υπέρ της σύμπηξης συμμαχιών με ομονοούντες θεσμούς και μιας διαφανούς διαδικασίας λήψης αποφάσεων

43. Εισηγείται επισήμως στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στις διάφορες συνθέσεις του Συμβουλίου να συμμετάσχουν, πριν από τις διαπραγματεύσεις με θέμα το επόμενο ΠΔΠ, σε διαρθρωμένο και διαφανή διάλογο με τους ΟΤΑ και να αξιοποιήσουν πλήρως την Επιτροπή των Περιφερειών ως θεσμικό εκπρόσωπο των αυτοδιοικητικών αρχών και ως παράγοντα διευκόλυνσης της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

44. Τονίζει ότι η διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να της δίνεται τουλάχιστον η ίδια προσοχή όπως τώρα και επαρκής ευελιξία στην εφαρμογή της.

45. Δεσμεύεται να στηρίξει την ενισχυμένη συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις συνεχείς προσπάθειές του να καταστήσει τις διαπραγματεύσεις πιο διαφανείς και συμπεριληπτικές.

46. Επισημαίνει το κοινό κάλεσμα του Μαρτίου 2024 της Συμμαχίας συνοχής (#CohesionAlliance) με θέμα «Μια ανανεωμένη πολιτική συνοχής μετά το 2027 που δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο» και καλεί το ευρύ κοινό, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τις επιχειρήσεις, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να την υπογράψουν έτσι ώστε να συνδιαμορφωθεί ένα ΠΔΠ για την περίοδο μετά το 2027 που δεν θα αφήνει κανέναν στο περιθώριο ([10]).

47. Αναθέτει στην Πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην πολωνική και την δανική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ και στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Βρυξέλλες, 15 Μαΐου 2025.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Kata TÜTTŐ

([10]) https://dyn.cor.europa.eu/cohesionalliancejointcall/.